

Gedeputeerde Staten van Flevoland
Leden van de Commissie Duurzaamheid
Postbus 55
8200 AB in Lelystad

Betreft: Provinciaal beleidskader Oostvaardersplassen

Amstelveen, 30 mei 2018

Geachte College en leden van de Commissie,

Op dit moment wordt door uw provincie gewerkt aan een beleidskader voor de Oostvaardersplassen. De Stichting Fauna4Life is als natuurbeschermende organisatie zeer betrokken bij dit gebied en daarom willen wij graag onze visie omtrent het gewenste beheer en onze reactie op het recente advies daarover, aan u bekend maken.

Uniek natuurgebied

De Oostvaardersplassen (OVP) vormen een uniek natuurgebied. Het is aangewezen als Natura 2000-gebied vanwege het belang voor een groot aantal vogelsoorten. De aanwezige grote grazers (Heckrunderen, konikpaarden en edelherten) zorgen door hun begrazing in het droge deel voor geschikte omstandigheden voor diverse soorten grazende watervogels. Deze watervogels spelen een sleutelrol in het moerasdeel waar veel Natura 2000-vogels van profiteren. Deze grote grazers worden dan ook erkend als een belangrijk onderdeel van het ecosysteem met een zelfstandige waarde. Het bevorderen van de natuurlijke processen en het optimaliseren van het welzijn van de grote grazers vormen de uitgangspunten van het beheer. Het feit dat natuurlijke omstandigheden bepalen welke planten en dieren in dit gebied voorkomen en in welke aantallen is, zeker waar het gaat om de aanwezige grote grazers zeer uitzonderlijk. Elders in Nederland worden de aantallen door de mens bepaald met name door middel van jacht.

Instelling Commissie Van Geel

Eind november 2017 heeft uw college een externe begeleidingscommissie beheer Oostvaardersplassen (hierna: Commissie Van Geel) ingesteld, naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van de provinciale fracties van de VVD en SGP begin dat jaar. Deze partijen stelden voor het gebied zoveel mogelijk open te stellen voor recreanten

door de aanleg van wandel- en fietspaden. Tevens wilden zij dat het beheer erop is gericht om een voor mensen aantrekkelijk landschap te realiseren. Ten slotte moesten volgens hen de aantallen grote grazers in evenwicht worden gebracht met de draagkracht van het gebied met als uitgangspunt dat er jaarrond voldoende voedsel aanwezig is.

Beheer grote grazers

Er is geen gebied in Nederland waar zoveel deskundigen bij betrokken zijn en waar zoveel rapporten over verschenen zijn als de OVP. Tweemaal heeft een internationale groep deskundigen een rapport uitgebracht over het beheer van dit gebied en de aanbevelingen uit deze rapporten zijn vastgelegd in een Natura 2000-beheerplan (2015) en een managementplan. Bovendien is er in december 2016 een overeenkomst gesloten tussen de staatssecretaris van Economische Zaken en uw college over het dierenwelzijn in de OVP. Op basis van de adviezen van de internationale groep deskundigen is besloten dat in het geval van de grote grazers vroeg reactief beheer wordt toegepast. Dat betekent dat ze worden beoordeeld op conditie en gedrag en dat de dieren, waarvan wordt aangenomen dat ze de winter niet zullen overleven, worden afgeschoten. Daarnaast zijn enkele aanbevelingen gedaan met betrekking tot het aanbieden van beschutting en het tijdelijk openstellen van omliggende bosgebieden. Al deze aanbevelingen zijn door Staatsbosbeheer, die dit gebied beheert, overgenomen.

Advies Commissie Van Geel

Half april 2018 verscheen het advies van de Commissie Van Geel. Daarin wordt tot onze schrik geadviseerd het aantal grote grazers zeer drastisch terug te brengen. In het advies wordt overigens wel aangegeven dat de natuurlijke ontwikkelingen de kracht van dit gebied vormen en opmerkelijk genoeg wordt ook geadviseerd om het Natura 2000-beheerplan van 2015 in stand te laten. Vervolgens lijkt het hele advies er op gericht te zijn om de natuurlijke ontwikkelingen in dit gebied juist zoveel mogelijk ongedaan te maken of tegen te werken.

Geen begrip voor natuurlijk processen

Uit de tekst van het advies van de Commissie Van Geel blijkt vooral dat de commissieleden niets begrijpen van natuurlijke processen. Zij hebben naar dit gebied gekeken, zoals boeren en jagers dat doen. Zij stellen de mens centraal. Het gebied moet er voor mensen mooi uitzien. Zij beschouwen het gebied dan ook als een soort park en de grote grazers moeten worden beheerd als op een boerderij. In het advies wordt gesteld dat ruigtes en bosschages zijn verdwenen en dat de variatie in de vegetatie in het droge deel van de OVP is afgenomen als gevolg van de grazers. Zij vinden dat als de grazers een, in hun ogen, negatieve invloed hebben op de vegetatie, hun aantallen moeten worden beperkt. Ook wordt in het advies gesteld dat het beheer de afgelopen winter niet goed werkte, omdat de sterfte hoger was dan gemiddeld. Daardoor zou het welzijn van de dieren zijn aangetast. Er zou volgens de Commissie Van Geel veel weerstand zijn tegen het gevoerde beheer, omdat deze dieren in de winter interen op hun vetreserves en zichtbaar vermageren. Om dat te voorkomen moet jaarrond voldoende voedsel aanwezig zijn.

Advies gericht op jacht

Het hele advies van de Commissie Van Geel lijkt te zijn toegeschreven naar de eindconclusie en die luidt dat het vroeg reactieve beheer, waarbij de natuurlijke processen leidend zijn, moet worden vervangen door een 'jachtbeleid'. Want hoewel in het advies wordt gesteld dat de natuurlijke processen moeten worden ondersteund en er wordt gestreefd naar een 'natuurlijk dynamisch evenwicht', adviseert de Commissie Van Geel dat de aantallen door de mens moeten worden bepaald en dat er dus in het najaar een groot aantal dieren moet worden afgeschoten. Dat betekent in feite plezierjacht op gezonde dieren, waardoor er geen sprake meer is van het volgen van de natuurlijke draagkracht. Dat is onbegrijpelijk, zeker gezien het feit dat de Commissie Van Geel veel waarde hecht aan het maatschappelijk draagvlak. Plezierjacht, zoals op de Veluwe waarbij jaarlijks 60% tot 70% van de dieren wordt afgeschoten, wordt in ieder geval niet breed gedragen in de samenleving. De commissieleden hebben de mening van de vele deskundigen die wel verstand hebben van de situatie, genegeerd, nu zij kiezen voor een beheer dat zeer slecht is voor zowel het welzijn van de grote grazers als voor de natuurwaarden van het hele gebied.

Natuurlijke processen moeten centraal staan

Het maaien door de mens is een kunstgreep bij gebrek aan grazende dieren. Juist het feit dat hier de grazers weer hun natuurlijke rol vervullen, maakt dit gebied tot een compleet ecosysteem. Dat er een hek omheen staat, maakt dat niet anders. Geen enkel gebied is onbegrensd. De grens wordt dan bijvoorbeeld gevormd door een bergketen, een brede rivier of de zee. Het feit dat de kuddes van enkele tientallen, geïntroduceerde dieren vanzelf zijn uitgegroeid tot enkele duizenden en er elk jaar jonge dieren worden geboren, bewijst dat de OVP een compleet ecosysteem is. De grazers worden in het beheerplan beschouwd als integraal onderdeel van het ecosysteem en dat betekent dat de ontwikkeling van de aantallen dieren en hun effect op de vegetatie als gegeven moet worden beschouwd. Een bepaalde variatie in de vegetatie is geen doel. Het is geen tuin. Het gaat om natuur die zich ontwikkelt op basis van de omstandigheden die van jaar tot jaar verschillen.

Dat er afgelopen winter meer dieren zijn doodgegaan dan gemiddeld is een feit. Daarom wordt er ook gesproken over een 'gemiddelde'. Het beheer volgt de natuurlijke ontwikkeling en die gaat per definitie gepaard met pieken en dalen. Alle dieren in de vrije natuur hebben te maken met periodes van voedselschaarste en zijn daarop aangepast. In het geval van grote grazers betekent dat dat ze in het najaar opvetten, zodat ze de winterperiode kunnen doorkomen. Ook dit is een natuurlijk gegeven en moet worden geaccepteerd. Bij het reactief beheer bepaalt de natuur welke dieren niet overleven. Die dieren worden gedood middels afschot om het stervensproces te bekorten. Op die manier wordt de natuurlijke draagkracht van het gebied gevolgd. Er is geen sprake van een welzijnsprobleem. Het welzijn van de grote grazers in dit gebied is juist uitstekend zeker in vergelijking met in de landbouw gehouden dieren. Ze leven in volledige vrijheid, waarbij zij hun natuurlijke gedrag ten volle kunnen vertonen. Dat er jaarlijks een periode van voedselschaarste is, hoort bij het leven en kan niet worden beschouwd als een aantasting van hun welzijn.

Dringend verzoek

Gelet op het voorgaande verzoeken wij u met klem om het advies van de Commissie Van Geel niet te volgen en zeker niet over te gaan op jacht gericht op aantallen. Dat

is namelijk in strijd met het Natura 2000-beheerplan. Het huidige beheer volgt de natuurlijke processen en dat is essentieel voor de natuurwaarden en het welzijn. In samenspraak met de Beheeradviescommissie Oostvaardersplassen wordt het beheer voortdurend getoetst aan de doelstellingen en zo nodig wordt het bijgesteld. Er is geen enkele reden om het tot nu toe gevoerde beheer op dit moment drastisch aan te passen.

Als u nog vragen hebt over het voorgaande zijn wij uiteraard graag bereid om ons standpunt nader aan u toe te lichten.

Hoogachtend,

Mw. A.P. de Jong, secretaris Stichting Fauna4Life